

25.11.2021

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan sisäisen tarkastuksen jaoston toimikauden 2018-2021 loppuraportti

Valtiovarainministeriö asetti 7.12.2018 tehdyllä päätöksellään sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan alaisen sisäisen tarkastuksen jaoston toimikaudelle 7.12.2018 - 6.12.2021

Hankkeen tausta

Valtioneuvosto asettaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan sekä määrää sen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä jäsenet ja jäsenille henkilökohtaiset varajäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Neuvottelukunnassa voi olla jaostoja neuvottelukunnassa käsiteltävien asioiden valmistelua varten. Valtiovarainministeriö kutsuu jaostojen jäsenet. Neuvottelukunta voi antaa sille kuuluvan tehtävän jaoston hoidettavaksi.

Kokoonpano

Jaoston puheenjohtajana toimi kaudella 2018–2021 valtiovarainministeriön asettamispäätöksen mukaisesti neuvotteleva virkamies Heli Iirola. Jaoston sihteerinä on toiminut assistentti Heidi Innanen 7.12.2018-2.1.2019 ja assistentti Taru Mäkelä 3.1.2019-6.12.2021. Toimikauden aikaiset kokoonpanot on esitetty loppuraportin liitteessä 1.

Jaostossa on ollut jäsen kaikista ministeriöistä. Mikäli varsinainen jäsen on ollut estynyt saapumasta kokoukseen, on jäsen voinut lähettää harkintansa mukaan varahenkilön omasta ministeriöstään. Jaoston puheenjohtaja on osallistunut toimikaudella kaikkiin neuvottelukunnan kokouksiin ja kertonut jaostossa käsitellyistä asioista.

Toimikaudella käsitellyt asiakokonaisuudet

1. Viraston sisäisen tarkastuksen malliohjesäännön päivittäminen

Sisäisen tarkastuksen malliohjesäännön päivittämiseen liittyvä työ aloitettiin joulukuussa 2018. Edellinen versio oli vuodelta 2007. Valmistelu toteutettiin pienryhmässä, jossa olivat mukana Sari Anttila/MMM, Juha Pekka Niemi/TEM ja Kaisa Sistonen/OM. Työssä oli tarkoitus päivittää vanha ohjesääntö ja ottaa tekstissä erityisesti huomioon ne organisaatiot, joilla ei ole omaa sisäistä tarkastusta. Pienryhmän työn etenemistä seurattiin jaoston kokouksissa ja sen valmistuttua 2019 malli vietiin VM:n nettisivuille.

2. Sisäisen tarkastuksen asema

Jaoston ensimmäisessä kokouksessa joulukuussa 2018 perustettiin myös pienryhmä laatimaan sisäisen tarkastuksen asemaa kuvaava dokumentti sekä samasta aiheesta PowerPoint –

muotoinen esittelymateriaali, jota voisi hyödyntää mm. johdon kanssa käytävissä keskusteluissa. Pienryhmässä olivat mukana Mikko Helkiö/VNK, Outi Holopainen/UM ja Jyrki Pennanen/SM. Pienryhmän esityksiä käsiteltiin jaostossa ja lopullisen version valmistuttua helmikuussa 2020 dokumentit vietiin VM:n nettisivuille, jossa ne ovat kaikkien virastojen hyödynnettävissä.

3. SWOT-analyysi ministeriötason tarkastusmallista, työpaja

Jaostolle järjestettiin 13.11.2019 työpaja, jossa käytiin SWOT-analyysiä hyödyntäen läpi valtioneuvoston hajautetun sisäisen tarkastuksen mallin vahvuuksia ja heikkouksia. Työpajan fasilitaattorina toimi Helge Vuoti BDO:lta. Työpajaan osallistuivat Sari Anttila/MMM, Mikko Helkiö/VNK, Outi Holopainen/UM, Tuomas Hyvärinen/PLM, Juha Pekka Niemi, TEM Pasi Ovaska/LVM, Jyrki Pennanen/SM, Niina Sipiläinen/STM ja Heli Iirola/VM. Työpajan tarkoituksena oli itsearviointin avulla kartoittaa valtioneuvoston nykyisen hajautetun sisäisen tarkastuksen mallin vahvuuksia ja heikkouksia. Jatko-toimenpiteet vaativat vielä priorisointia ja mahdollisesti lisäresursseja ja niitä tullaan jatkossa hyödyntämään yhteistyön kehittämiseksi. Työpajan tulokset esiteltiin neuvottelukunnan kokouksessa.

4. Ministeriöiden sisäiset tarkastukset vuosina 2017-2019

Jaostossa tehtiin vuoden 2020 aikana kysely, jossa kartoitettiin ministeriöiden sisäisten tarkastusten tekemiä tarkastuksia vuosilta 2017-2019. Yhtä ministeriötä lukuun ottamatta tiedot saatiin kaikista ministeriöistä. Kyselyssä kartoitettiin sisäisen tarkastuksen itse tekemien tarkastusten määrää, ulkopuolisilta palveluntarjoajilta ostettujen tarkastusten määrää sekä yhteistarkastusten määrää. Kyselyn tarkoituksena oli kartoittaa mahdollisia yhteisiä tarkastuskohteita ja läpileikkaavia teemoja yhteistyön vahvistamiseksi. Kyselyn perusteella ei ollut havaittavissa juurikaan yhteisiä tarkastusaiheita tai läpileikkaavia teemoja. Tarkastustoimintojen/yksiköiden tehtävät eri ministeriöissä myös vaihtelevat jonkin verran. Kyselyn tulokset esiteltiin neuvottelukunnan kokouksessa.

5. Muistio Whistleblower (WB)-ilmoituskanavan käyttöönotosta ja ilmoitusten käsittelystä ministeriössä

Jaoston pienryhmä laati lokakuussa 2021 VNK:n osastopäällikön pyynnöstä muiston ilmoituskanavan käyttöönotosta ja ilmoitusten käsittelystä ministeriössä. Muistiossa käsiteltiin erityisesti ilmoituskanavan perustamiseen liittyviä keskeisiä velvoitteita ja menettelyitä. Pienryhmätyöskentelyyn osallistuivat Mikko Helkiö/VNK, Jyrki Pennanen/SM, Kaisa Sistonen/OM, Sari Korpimies/OKM, Hannu Kananen/TEM ja Heli Iirola/VM.

6. Muut asiat

Jaoston työtilaan vietiin jäsenille tiedoksi ja mahdollista käyttöä varten esimerkki tarkastuksen palautelomakkeesta, jolla voidaan pyytää tarkastettavilta palautetta tehdyistä tarkastuksista.

VVC:n vieraina oli 14.-15.3.2019 slovenialaisia tarkastajia ja heille järjestettyyn päivään sisältyi osuus, jossa jaoston jäsenet kertoivat oman hallinnonalansa rakenteista ja tarkastuskäytännöistä. Päivään osallistuivat Sari Anttila/MMM, Mikko Helkiö/VNK, Outi Holopainen/UM, Jyrki Pennanen/SM, Niina Sipiläinen/STM ja Heli Iirola/VM.

Jaoston toimintasuunnitelmaan oli kirjattu sisäisen valvonnan arviointikehikon käytön selvittäminen vuoden 2020 aikana. Työ olisi ollut osa neuvottelukunnan toimintasuunnitelmaan kirjattua työtä. Tämä selvitys ei toteutunut. Tämä lisäksi jaoston toimintasuunnitelmassa oli

kirjaus valtioneuvostotasaisen riskienhallinnan valmistelutyöhön osallistumisesta. Tämä osuus ei jaoston toimikaudella toteutunut.

Jaoston kokoukset ja teemat

Toimintasuunnitelmassa todettiin jaoston kokoontuvan lähtökohtaisesti neljä kertaa vuodessa. Vuoden 2018 aikana jaosto kokoontui kerran, vuonna 2019 neljä kertaa, vuonna 2020 neljä kertaa ja vuonna 2021 viisi kertaa. Lisäksi keväällä 2021 järjestettiin yksi epävirallinen kokous, jossa käsiteltiin OM:n Juha Keräsen kanssa whistleblower –kanavan käyttöönottoa. Kaiken kaikkiaan toimikaudella pidettiin 13 virallista kokousta, joiden ajankohdat määräytyivät neuvottelukunnan kokousaikataulun mukaisesti niin, että jaosto kokoontui pääsääntöisesti noin paria viikkoa ennen neuvottelukuntaa. Kokoukset järjestettiin valtiovarainministeriön tiloissa ja kevästä 2020 lähtien Skype -etäyhteydellä pandemian johdosta. Vuoden 2021 viimeinen kokous pidettiin hybridikokouksena.

Kokouksissa priorisoitiin valmisteilla olevia asiakokonaisuuksia. Kokouksia, joissa oli mukana jaoston ulkopuolinen alustaja esittelemässä ajankohtaista teemaa, oli toimikaudella 11. Teemakokousten aiheita olivat:

- Tarkastuspalveluiden yhteishankinta, sisäinen tarkastus ja tilintarkastuspalvelut 2019-2025
- CAF-viitekehys
- Eettiset ohjeet
- Avoin tieto ja viranomaistiedon hyödyntäminen
- Sisäisen tarkastuksen tulevaisuus
- Tietokiri II-hanke
- Valtionavustusten digitalisointihanke
- Perustuslain 68§:n mukainen valvontatoimeksiannon sisältö
- VN:n yhteinen hankehallinto

Teemakokousten alustajat on listattu liitteessä 3.

Taloushallinnon BI-raportointiin liittyen sisäisille tarkastajille järjestettiin toimikauden aikana koulutusta. Lisäksi jaoston jäsenet osallistuivat Valtiokonttorin järjestämään hankintaprosessin kontrollipisteet –työpajaan 13.4.2021.

Työtavat ja tiedottaminen

Jaoston kokousten pöytäkirjat on julkaistu VAHVAssa, Hankeikkunassa ja valtioneuvoston ulkoisilla hankesivulla. Jaoston pöytäkirjat ovat neuvottelukunnan jäsenten ja varajäsenten luettavissa Tiimerissä neuvottelukunnan ja jaoston yhteisessä työtilassa samaan tapaan kuin neuvottelukunnan pöytäkirjat ovat jaoston jäsenten luettavissa. Jaoston jäsenten on toivottu hoitavan tiedottamisen eteenpäin omalla hallinnonalallaan, eikä erillisiä laajoja sähköposti- tai VAHVA-jakeluja ole jaoston toimesta toteutettu.

Jaoston toimikauden viimeisessä kokouksessa 24.11.2021 toteutettiin lyhyt Howspace –kysely, jossa kysyttiin jäsenten näkemyksiä jaoston toiminnasta ja käytänteistä, jaoston toiminnan hyödyllisyydestä oman työn ja ministeriön kannalta sekä kehittämisehdotuksia jaoston seuraavalle toimikaudelle. Kyselyssä jaoston toiminta ja käytänteet arvioitiin hyviksi. Jaostossa käytävä keskustelu ja yhdessä pohtiminen sekä vertaistuki ja ajankohtaisten asioiden käsittely

koettiin hyödyllisiksi oman työn kannalta. Kehittämiskohteiksi seuraavalle toimikaudelle nostettiin mm. riskianalyysin ja riskikartan yhteinen pohdinta, yhteiset tarkastusaiheet ja niiden käsittely jaostossa sekä asiantuntijapuheenvuorojen kytkeminen vielä nykyistäkin enemmän ajankohtaisiin aiheisiin.

Liitteet	Liite 1 Sisäisen tarkastuksen jaoston toimikauden 2018-2021 kokoonpanot Liite 2 Sisäisen tarkastuksen jaoston toimikauden 2018-2021 kokoukset Liite 3 Teemakokousten alustajat
Jakelu	Sisäisen tarkastuksen jaoston jäsenet
Tiedoksi	Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunta

Liite 1: Sisäisen tarkastuksen jaoston toimikauden 2018–2021 kokoonpanot

Puheenjohtaja:

neuvotteleva virkamies Heli Iirola, valtiovarainministeriö

Jäsenet:

tarkastusneuvos Mikko Helkiö, valtioneuvoston kanslia

ulkoasiainhallinnon tarkastaja Outi Holopainen, ulkoministeriö, 7.12.2018-31.8.2020

ulkoasiainhallinnon tarkastaja Ari Rouhe, ulkoministeriö 1.12.2020-6.12.2021

tarkastusjohtaja Kaisa Sistonen, oikeusministeriö

tarkastuspäällikkö Jyrki Pennanen, sisäministeriö

hallitussihteeri Tuomas Hyvärinen, puolustusministeriö

tarkastusneuvos Sari Korpimies, opetus- ja kulttuuriministeriö

tarkastuspäällikkö Sari Anttila, maa- ja metsätalousministeriö

hallitusneuvos Pasi Ovaska, liikenne- ja viestintäministeriö

tarkastusneuvos Juha Pekka Niemi, työ- ja elinkeinoministeriö

tarkastuspäällikkö Niina Sipiläinen, sosiaali- ja terveysministeriö

tarkastusneuvos Jorma Partanen, ympäristöministeriö

Jaoston sihteerinä on toiminut assistentti Heidi Innanen 7.12.2018-2.1.2019 ja assistentti Taru Mäkelä 3.1.2019-6.12.2021 valtiovarain controller -toiminnosta.

Liite 2: Sisäisen tarkastuksen jaoston toimikauden 2018–2021 kokoukset

Ajankohta	Kokousaika ja -paikka	Aiheet
Syksy 2018	ma 10.12.2018 klo 14.00-15.30, Valtiovarainministeriö, Mariankatu 9, nh. Pullonkaula	Järjestäytyminen Toimintasuunnitelman käsittely Organisointi ja työtavat
Kevät 2019	4.2.2019 klo 9 -11, Valtiovarainministeriö, Mariankatu 9, nh. Pullonkaula	Tarkastuspalveluiden yhteishankinta, Sisäisen tarkastuksen ja tilintarkastuksen palveluiden uusi kilpailutus, Anni Airaksinen/Hansel. Pienryhmien tilanne
	14.5.2019 klo 14 – 16, Valtiovarainministeriö, Mariankatu 9, nh. Pullonkaula	Aila Särmälä/HAUS – CAF:n esittely ja keskustelu Pienryhmän tilanne/Jyrki Pennanen
Syksy 2019	24.9.2019 klo 9 – 11, Valtiovarainministeriö, Mariankatu 9, nh. Pullonkaula	Tullin eettiset ohjeet, Hannu Kananen/Tulli Sisäisen tarkastuksen asema organisaatiossa - luonnoksen läpikäyntiä ja keskustelu
	19.12.2019 klo 14 – 16, Valtiovarainministeriö, Mariankatu 9, nh. Pullonkaula	Avoin tieto ja viranomaistiedon hyödyntäminen, Matti Mattila/VTV Sisäisen tarkastuksen asema organisaatiossa SWOT-analyysi, raportin käsittely ja jatkotoimenpiteet
Kevät 2020	3.2.2020 klo 14 – 16, Valtiovarainministeriö, Mariankatu 9, nh. Loppupeli	Sisäisen tarkastuksen tulevaisuus – ajatuksia ja huomioita, Kaarina Sinersalo/IIA. Sisäisen tarkastuksen asema
	23.4.2020 klo 14 – 16, Skype	Tietokiri II -hanke (2020-2021), Olli Ahonen/Valtiokonttori & data-analytiikkapalvelut, Heikki Asikainen/Palkeet

		Sisäinen tarkastus ja salassa pidettävät tiedot, malliohjesääntö Suositus johdon vastuiden toteuttamisesta tiedonhallinnassa, Tiedonhallintalauta-kunta
Syksy 2020	11.9.2020 klo 13-14, Skype	Tiedonhallintalautakunta Kieku-koulutus Valtioneuvostotasoista riskienhallintaa valmistelevan työryhmän tilanne Sisäisten tarkastusten yhteistyö & koordinointi
	7.12.2020 klo 14-15, Skype	Valtionavustusten digitalisointihanke, Marita Virtanen/VM. Kieku-raportoinnin kehittämistyöryhmä Valtioneuvostotasoista riskienhallintaa valmistelevan työryhmän tilanne Whistleblower –kanava
Kevät 2021	4.3.2021 klo 13-14.30, Skype	Valtioneuvoston controller Jaana Kuusisto esittäytyy Perustuslain 68 §:n mukaisen ministeriön valvontatoimeksiannon sisältö ja ulottuvuus, Tuomas Hyvärinen & Timo Tuurihalme/PLM Sisäisen tarkastuksen asema ja EU-direktiivi todistajansuojelusta, Niina Sipiläinen
	2.6.2021 klo 10.30-12, Skype	Hankehallinta ja laatutyö, Kati Heikkinen ja Kari Laine/VNK
Syksy 2021	23.9.2021 klo 12-13.30 Skype	Whistleblower-kanava, ajankohtaiset Sivutoimet ja sidonnaisuudet / VM Ulkoiset konsultit ja oikeudet viraston järjestelmiin Valtioneuvostotasoinen riskienhallinta, ajankohtaiset
Syksy 2021	24.11.2021 klo 10-11.30, Valtiovarainministeriö,	Esittely taloussääntöuudistuksen taustoista, Anna-Kaisa Kylämaa/Valtiokonttori

	Mariankatu 9, nh. Pullonkaula, hybridikokous	Yhteenveto Kieku-raportointityöryhmän havainnoista WB-kanava, ajankohtaiset Tietosuojavaltuutetun toimiston lausunto julkisten rekisterien käytöstä sisäisen tarkastuksen toiminnossa Howspace-kysely jaoston toimikaudesta
--	--	---

Liite 3: Teemakokousten alustajat

- Anni Airaksinen, Hansel
- Aila Särmälä, HAUS kehittämiskeskus Oy
- Hannu Kananen, Tulli
- Matti Mattila, VTV
- Kaarina Sinersalo, Sisäiset tarkastajat ry
- Olli Ahonen, Valtiokonttori
- Heikki Asikainen, Palkeet
- Marita Virtanen, VM
- Timo Tuurihalme, PLM
- Kati Heiskanen, VNK
- Kari Laine, VNK
- Anna-Kaisa Kylämaa, Valtiokonttori